

Nr 256.

Av herr **Enhörning**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbets-tidslag).

För min del hyser jag den uppfattningen, att den lagstiftning, om arbetstiden till sjöss icke är av förhållandena påkallad. De orsaker, som givit anledning till 8-timmarsdagens genomförande, hava icke tillämpning å sjöfolkets arbete.

Jag kan så mycket mindre giva min anslutning till i Kungl. Maj:ts proposition nr 81 framställda förslag att lagen bör givas en definitiv karaktär. Det är anmärkningsvärt, att kommerskollegium vid sin på uppdrag verkställda omarbetning av lagen gått ut ifrån en ny provisorietid av tre år och med hänsyn härtill icke funnit sig böra i någon större utsträckning föreslå några sakliga ändringar i lagens bestämmelser. Lagrådet har ock i sitt utlåtande kraftigt understrukit kollegii synpunkter på denna punkt och därmed hänvisat till det förhållandet, att flertalet av de länder, med vilka vår sjöfartsnäring konkurrerar, ännu icke genomfört lagstiftning i ämnet, samt att lagens bestämmelser icke med avseende på alla detaljer kunna anses så tillfredsställande, att desamma motsvara fordringarna på en definitiv lagstiftning. Lagrådet förklarar sig därför icke vara i tillfälle framlägga förslag i avseende på den omarbetning, som under förutsättning av definitiv lagstiftning, efter ytterligare utredning den på området speciellt sakkunniga myndigheten funnit erforderlig.

Vi skulle sålunda nu såsom definitiv lag antaga en lag, som icke fyller de vanligaste fordringarna på sådan lagstiftning, vare sig med hänsyn till formen eller det sakliga innehållet. Herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet förutsätter dock att »gällande stadganden komma att med hänsyn till utvecklingens gång och nya erfarenhetsrön behöva omarbete i ett eller annat avseende» — men varför då motsätta sig ett ytterligare provisorium och den ytterligare utredning, som därunder kunde företagas med hänsynstagande jämväl till det internationella lagstiftningsarbete, som säges tvinga sig fram?

Oavsett denna principiella ståndpunkt anser jag mig böra påpeka några särskilda fall, där lagens detaljbestämmelser äro otillfredsställande.

§ 8 (10 i nu gällande lag) borde ändras därhän, att vaktjänst mot kompensation i form av motsvarande frihet föregående eller efterföljande dygn kan förläggas till vilken tid av dygnet som helst; ävenså att uttryckligen stadgas »vaktjänst såväl å däck som i maskin». Såsom å sid. 111 i

propositionen anföres vore härmed en tvistekälla avlägsnad, om i lagen uttryckligen stadgades vad som förstås med vakttjänst i maskinavdelningen. Från praktisk synpunkt måste det förefalla principvidrigt, att övertidsersättning i vissa fall måste utbetalas till personer av besättningen för en sådan rutinsak som hållande av ånga för värme, lyse m. m. och fråga är huruvida detta verkligen åsyftats — i varje fall kan det, med hänsyn till lagens förarbeten ifrågasättas (se John Alséns arbete: Sjömanslagen jämte författningar rörande sjömännen, sid. 123).

Här ifrågavarande paragraf tarvar även i andra hänseenden ändringar. Så borde arbetstiden, när fartyg ligger i hamn under lastning eller lossning, kunna förläggas till vilken tid av dygnet som helst, likaså arbetstiden för vakttjänst, därvid arbetstiden må kunna utsträckas till 10 timmar per dygn med skyldighet för vaktman att utföra vakttjänsten å helgdag utan extra ersättning. För dessa ändringar finnas goda skäl angivna å sid. 111 i propositionen, men må tillfogas, att en dagman till sjöss har en arbetstid av 9 timmar med vida hårdare arbete än en vaktman å i hamn liggande.

I § 9 borde införas en bestämmelse, som å ångfartyg, som nyttjas i Nord-sjö- eller vidsträcktare fart, liggande i hamn, tillåte, att sjövakt för maskinpersonal sattes dygnet före det under vilket fartyget beräknas gå till sjöss. Av skäl, som finnas angivna å sid. 106, borde till paragrafen i fråga fogas: »Därest fartygets uppehåll anses vara (varat) längre än nu sagts, må dock vakterna kunna bibehållas 12 timmar före den beräknade avgångstiden. Vakterna anses icke fortfara med mindre hela den förut till vakten avdelta besättningen bibehålles på vakt». § 9 bör vidare förses med definition å uttrycket »två på varandra följande dygn», i enlighet med vad som anges å sid. 114.

Då Kungl. Maj:t icke velat gå med på utslutning i sjöarbetstidslagen av stadgandet i § 10, borde denna förtydligas med tillägget:

»Har sjöman under någon månad, till följd av att fartyget endast gjort kortare uppehåll i hamn eller hela månaden varit till sjöss, ej kunnat erhålla ovannämnda ledighet, vare han därför ej berättigad nästföljande månad erhålla någon ersättning härför».

Enligt Alsén, som förut citerats, kan sjöman icke i dylikt fall göra anspråk på extra ledighet eller ersättning, men, enligt erfarenhet, behövs ett förtydligande i själva lagen (sid. 113).

Bestämmelsen i § 13 e) borde förtydligas med tillägget: »eller någon annan på grund av sjukdom eller skada är oförmögen till arbete».

I § 15 mom. 2 i stycket: »Till övertidsarbete för — — — — — ej må avsevärt fördröjas», borde orden »*eller oftare än varannan dag*» utgå, på grund av att om fartyget t. ex. ligger på en avlägsen plats för lastning eller lossning, det då kan inträffa, att det kan vara svårt, ja nästan omöjligt, att anskaffa winchmän för avlösning av fartygets besättning varje afton, då övertidsarbete skall utföras.

§ 16 borde ändras så att däri stipulerad dubbla övertidsersättning utbe-

talas endast vid direkt deltagande i lastnings- och lossningsarbetet, alltså ej för] hållande av ånga eller ström på winchar i dylikt fall, då ju detta arbete är detsamma, vare sig wincharna användas för lastning, för kolning eller annat ändamål.

I § 18, första stycket, borde: »åligger det befälhavaren» ändras till: »åligger det befälhavaren eller den eller de, som han därtill beordrar» etc. Det ligger utom möjligheternas gräns för befälhavaren, att vid alla tillfällen kontrollera övertidsarbetet å såväl däck som i maskin. En ändring härvidlag medför även ändring av § 23 första stycket.

Med hänvisning till det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att avslå föreliggande förslag till sjöarbetstidslag.

Stockholm den 27 februari 1926.

E. A. Enhörning.